

Kokemuksia Kestävää kasvua ja työtä – ohjelman ensimmäisestä toteutusvuodesta

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto
Euroopan sosiaalirahasto

Sisältö

Johdanto.....	3
Etelä-Suomen suuralue	3
Länsi-Suomen suuralue	4
Pohjois-Suomen suuralue	7
Itä-Suomen suuralue.....	10
Opetus- ja kulttuuriministeriö	13
Työ- ja elinkeinoministeriö.....	25
Sosiaali- ja terveysministeriö	33

Johdanto

Ohjelman ensimmäisestä toteutusvuodesta 2014 ei vielä laadita varsinaista vuosikertomusta. Tähän epäviralliseen toteumakatsaukseen suuralueilta ja valtakunnallisia ohjelmia toteuttavilta tahoilta pyydettiin 1 – 2 sivunmittaiset yhteenvetovastaukset seuraaviin kysymyksiin:

1. Miten ohjelma on toiminut sisällöllisesti?
2. Miten ohjelma on toiminut hallinnollisesti?
3. Mihin aiotaan panostaa vuosina 2015 – 2016?

Etelä-Suomen suuralue

1. Miten ohjelma on toiminut sisällöllisesti?

Ohjelma on toiminut maakuntien osalta suhteellisen hyvin. Kaikissa maakunnissa on ollut hankehakujen osalta omat kehittämisen painotukset, jotka on määritelty maakuntaohjelmien pohjalta. Painotukset on sovitettu yhteneviksi Kestävää Kasvua ja työtä –rakennerahasto-ohjelman kanssa. Maakunnallisten painotusten rinnalle molemmille toteutetuille hakukierrokselle asetettiin Etelä-Suomen suuralueen yhteiset teemat, joihin haettiin yhtä maakuntaa laajempia hankekokonaisuuksia. Painotukset olivat 1. hakukierroksella vuonna 2014: Pohjoinen kasvuyvyöhyke innovaatioalustana ja biotalouden uudet liiketoimintamahdollisuudet.

Kevään 2015 hakukierroksella Etelä-Suomen yhteinen teema oli vähähiilisen talouden edistäminen sekä uusiutuva energia ja energiatehokkaat ratkaisut.

Osittain hakijoiden oli varsinkin ensimmäisellä hakukierroksella vaikea hahmottaa uutta ohjelmarakennetta ja tulospohjaisuutta, ja osassa hakemuksista hankkeen tavoitteet ja tuotokset eivät olleet linjassa rakennerahasto-ohjelman kanssa. Ohjelman ja painopisteiden mukaiset kriteerit ovat ohjanneet hankevalintoja siten, että vain sisällöllisesti ohjelmanmukaiset hankkeet ovat edenneet rahoitettaviksi.

2. Miten ohjelma on toiminut hallinnollisesti?

Hallinnollisesti ohjelmaa on toteutettu Etelä-Suomen maakuntien yhteiseen sopimukseen perustuen. Koordinoivan liiton ja muiden Etelä-Suomen liittojen roolit on määritelty sopimuksessa ja kaikki maakunnat ovat sopimuksen hyväksyneet. Käytännön tasolla roolit koordinoivan liiton ja muiden maakuntien (perusliitot) kesken ovat hakeneet muotoaan ohjelman ensimmäisen toteutusvuoden aikana. Kitkaa koordinoivan liiton ja muiden liittojen suhteisiin on aiheutunut ennen kaikkea EURA 2014 -järjestelmän toimimattomuudesta, kun päätösvalmistelua ei ole kyetty toteuttamaan suunnitellussa aikataulussa. Hankkeiden käynnistymistä on tämän ohella hidastuttanut se, ettei kustannuksia ole edelleenkään voinut hakea maksuun muutoin kuin

ennakkohakemusten turvin, joihin harvat ovat käytännössä oikeutettuja. Kokonaisuudessaan hallinnollinen yhteistyö Etelä-Suomen maakuntien liittojen kesken on sujunut hyvässä hengessä ja roolit asettuvat omiin uomiinsa ohjelmakauden päästessä kunnolla käyntiin.

TEM:n ohjeistus on ollut sen sijaan puutteellista ja jälkijunassa saatua. Erityisesti Eura-tietojärjestelmään liittyvät koulutukset ovat olleet liian yleispiirteisiä, niitä on ollut liian vähän ja koulutukset on toteutettu liian aikaisessa vaiheessa, ettei järjestelmää ole kunnolla päästy kokeilemaan. Toisaalta esimerkiksi euraneuvonta.fi sekä suorat yhteydenotot sähköisten palveluiden henkilöstöön ovat johtaneet poikkeuksetta nopeaan reagointiin.

Hakemuksia (ja hankeideoita) paljon

Ohjelmakauden ensimmäisellä hakukierroksella Uudenmaan liitolle jätettiin lähes 160 hankehakemusta, joista noin 2/3 jouduttiin rahoituksen niukkuuden vuoksi tekemään kielteinen päätös. Tästä syystä toinen hakukierros päätettiin toteuttaa kaksivaiheisena, jolloin varsinaista hakua edelsi ideahaku. Haun ensimmäisessä vaiheessa saatiin 144 hankeidea, joille kullekin annettiin kirjallinen palaute ”liikennevalomallilla”. Varsinaiseen hakuun saapui sen jälkeen 43 hakemusta Eurassa. Ensimmäisten hakukierrosten kokemukset osoittavat, että Etelä-Suomessa olisi tarvetta ja kysyntää huomattavasti nykyistä suuremmalle EAKR-rahoitukselle.

3. Mihin aiotaan panostaa vuosina 2015 – 2016?

Vuonna 2015 Etelä-Suomessa panostetaan maakuntien omien painotusten lisäksi vahvasti suuraluetasolla vähähiilisen talouden edistämiseen. Yhteistyötä EAKR:n ja maaseuturahaston välille on viritelty vuoden 2015 alkupuolella hankeideoiden yhteisellä läpikäynnillä Etelä-Suomen liittojen ja ELY-keskusten kesken ja tätä yhteistyötä on tarkoitus jatkaa ja syventää, kun myös maaseuturahoituksessa päästään liikkeelle. Monissa maakunnissa Etelä-Suomessa on erittäin toimivaa yhteistyötä rahastojen ja liiton ja ELY-keskuksen välillä. Tällöin hankeaihoita voidaan arvioida ”yhteisessä pöydässä” ja ohjata hanke joustavasti rahoitettavaksi parhaiten soveltuvasta rahastosta tai rahoitusmuodosta.

Länsi-Suomen suuralue

1. Miten ohjelma on toiminut sisällöllisesti?

Ohjelman sisältö on pääsääntöisesti selkeä ja ohjelma mahdollistaa kehittämisresurssien suuntaamisen maakunnille tärkeisiin kohteisiin.

ESR-puolella kansalaistoimijalähtöinen kehittäminen keskusteluttaa edelleen. Odotusarvo siitä, että Leader-tyyppinen toiminta voidaan monistaa suoraan kaupunkiympäristöön, herättää väärää

käsityksiä. Toiminnan tulee olla ESR-ohjelman ja valitun erityistavoitteen mukaista, mikä jää hakijoilta huomaamatta.

Yritysten toimintaympäristön kehittäminen on väliinputoajan asemassa. ELY tukee yksittäisten yritysten innovatiivisia hankkeita. Maakunnan liiton mahdollisuuksia tukea kunnallisia kehittämissyhtiöitä hankaloittaa kehittämissyhtiöiden rooliin liittyvät kysymykset ja de minimis -haasteet. De minimiksen tulkintaan kaivataan selkeätajuista ohjetta. Nyt myös esim. tyt-päätökset ovat viivästyneet ohjeistuksen puuttumisen takia.

Yksinkertaistetut kustannusmallit ovat laajamittaisesti käytössä ja keventävät merkittävästi niin hankkeen toteuttajan kuin välittävän toimielimen hallinnollista taakkaa.

Erytistavoitteista liittojen hauissa eniten on ollut kiinnostusta erityistavoitteen 4.1 mukaisten hankkeiden toteuttamiseen. Erytistavoite mahdollistaa laajasti tutkimus-, innovaatio- ja osaamiskeskittymien kehittämisen. Myös uusiutuvan energian ja energiatehokkaiden ratkaisujen kehittämiseen tarkoitettuun erityistavoitteeseen 3.2 osoitettuja hakemuksia on ollut melko runsaasti.

ESR:n osalta eniten hakemuksia on tullut erityistavoitteeseen 6.1. Erytistavoite 7.1. Tuottavuuden ja työhyvinvoinnin parantaminen hakee sisältöjen osalta vielä muotoaan: lähtökohta, että pk-yrityksiä kehitetään nimenomaan työhyvinvointinäkökulma edellä ei hakijoille vielä ole kirkastunut riittävästi. Erytistavoitteet 9.1 ja 9.2. ovat myös olleet vetovoimaisia, oppilaitokset ovat tottuneet hakemaan tätä rahoitusta.

Toimintalinjan 5 erityistavoite 10.1 on vetänyt ESR-erityistavoitteista huonoiten. Tämä johtunee siitä, että erityistavoitteen sisällöt ovat ”perinteisille” ESR-hakijoille muita erityistavoitteita vieraampia. Valtakunnalliset koordinaatiohankkeet STM:n SOKRA ja SOLMU ovat aloittaneet toimintansa ja tarjoavat sparraustukea sisältöihin myös potentiaalisille hakijoille, mikä jatkossa tuottanee enemmän ja sisällöllisesti parempia hakemuksia tähän erityistavoitteeseen.

Ohjelmakauden ensimmäisellä hakukierroksella näkyi, etteivät hakijat olleet vielä sisäistäneet uuden ohjelman reunaehtoja. Tilanne näyttää olevan paranemassa toisen hakukierroksen hakemusten perusteella tarkasteltuna.

Kaksirahastaisen ohjelman synergia potentiaalia on jatkossa perusteltua hyödyntää Länsi-Suomessa ohjelmakauden alkua enemmän. Rahastojen hauissa voidaan toteuttaa yhteisiä hakuteemoja, esim. Pirkanmaalla haettiin vähähiilisyttä tukemaan sekä EAKR- että ESR-hankkeita. Länsi-Suomen liittojen rakennerahastotyön koordinaatiotyöryhmä on hyvä kanava rahastojen toiminnan yhteensovittamiseen – ryhmän työskentelyssä on mukana rakennerahasto-ELY:n edustaja.

Rahastojen kesken harjoitetaan yhteisviestintää mm. hakuinfojen, yhteisen viestintäverkoston ja Länsi-Suomen rakennerahastojen uutiskirjeen muodossa. Länsi-Suomessa sekä EAKR- että ESR-

hankkeiden tulostiedon väliseksi käyttöönotetun Tulokortin merkitys kasvaa täytettyjen Tulokorttien määrän lisääntyessä ohjelmakauden etenemisen myötä.

2. Miten ohjelma on toiminut hallinnollisesti?

Ohjelman ensimmäinen toteutusvuosi on ollut uuden järjestelmän sisäänajon aikaa ja vaatinut toimintakulttuurien yhteensovittamista ja yhteisten menettelytapojen määrittelyä. Rahoitustehtävissä työskentelevien välinen yhteistyö ja toinen toisilta oppiminen on lisääntynyt. Hyviksi havaitut käytännöt leviävät tehokkaasti suuralueella.

Liittojen rahoitusprosessin kehittämisessä on etsitty toimivaa työnjakoa yhtäältä perusliitoissa tehtävän valmistelun ja toisaalta koordinoivan liiton päätöksenteon osalta. Työnjaosta on sovittu liittojen välisellä sopimuksella välittävän toimielimen vastuun ollessa kokonaisuudessaan Pirkanmaan liitolla.

ELYjen pitkä ja raskas yt-prosessi on vaikuttanut toiminnan suunnitteluun, uusia toimintatapoja on lähdetty ottamaan käyttöön. Jatkossa jokaisessa maakunnassa ei ole ns. omaa rahoittajaa eikä maksajaa, vaan työt jaetaan tasaisesti suuralueen sisällä.

Euran keskeneräisyys aiheuttaa haasteita ja tyhjäkäyntiä. Erityisesti maksatus- ja muutoksenhakuprosessien toivotaan mahdollistuvan pian.

MYR:n rooliin on useilla alueilla kaivattu selkeyttämistä mm. lainsäädännön muutosten ja rakennerahastohallinnon muutosten myötä.

3. Mihin aiotaan panostaa vuosina 2015 – 2016?

Alkuvuotta 2015 leimaa hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvauksen laatiminen. Uuteen hallintomalliin liittyvät hallinnolliset haasteet on pääosin voitettu, mutta käytäntöjen yhtenäistäminen ja prosessien selkeyttäminen jatkuu.

Jaksolla panostetaan hanketyön sisällölliseen kehittämiseen ja maakuntien älykkään erikoistumisen tukemiseen. Huomiota kiinnitetään yhä enemmän hankkeilla saavutettaviin tuloksiin.

ELY:n näkökulmasta yhteistyön edistäminen maakuntiin (LS RR-ELYn alueella 7 kpl) ja perusELYihin (6 kpl) on keskeisenä agendalla, samaten yhtenäisten käytäntöjen kehittäminen RR-ELYjen välillä. Yhteensovitus valtakunnallisen ja alueellisen ESR:n välillä vaatii entistä tiiviimpää tiedonvaihtoa ministeriöiden ja koordinoivien ELYjen sekä koordinaatiohankkeiden välillä.

Pohjois-Suomen suuralue

1. Miten ohjelma on toiminut sisällöllisesti?

Ensimmäisillä hakukierroksilla on selvästi purkautunut ohjelmakausien vaihtumisesta aiheutunut paine, hakemuksia on tullut paljon lähes kaikille toimintalinjoille. Pääosin ohjelma on käynnistynyt hyvin ja päätöksiä on tehty paljon.

Ohjelman käynnistymisessä toteuttajien osalta on ollut hieman alkuvaikeuksia, koska ohjelma on muuttunut niin merkittävästi edellisen kauden ohjelmasta. On koettu, että toimintaympäristön kehittämiseen, saavutettavuuteen tai tietotekniikkakoulutukseen tarvittaisiin joiltain osin vielä sellaista panostusta, jota tällä ohjelmalla ei enää voida tukea. Hakijoita on ohjattu ohjelman mukaisten hankkeiden suunnitteluun tai hakemaan rahoitusta muiden rahoitusinstrumenttien kautta. Ohjelmaan on kuitenkin tullut monikertaisesti myönnettävään rahoitukseen nähden hakemuksia ja valmistelun myötä ohjelman tavoitteet ovat kirkastumassa toimijoille.

ESR- ja EAKR -hankepareja on hyödynnetty yksittäisissä tapauksissa. Kun ohjelman toteutuksessa edetään hankepareja tulee enemmän. Tässä vaiheessa parhaiten ESR:n erityistavoitteille 7.1. työhyvinvointi sekä 9.2 kasvu- ja rakennemuutosalat on löytynyt EAKR-hankepari.

Vähähiilisiä hankkeita kaivattaisiin lisää, erityisesti yrityshankkeita, jotta 25 % tavoite saavutetaan, mutta edelleen on tulkintaongelmia siitä, mitkä hankkeet voi kohdentaa vähähiilisiksi. Vähähiilisyys teemaan luokittelu kaikkien osalta on haastavaa. Koulutuksissa on käsitelty ympäristönäkökulmaa lähtien kehittämissä hankkeiden osalta, ei niinkään yritysnäkökulmasta. Tällä hetkellä Pohjois-Pohjanmaan alueen vähähiilisten yrityshankkeiden osuus yritysrahoituksesta on keskimäärin 24 %

2. Miten ohjelma on toiminut hallinnollisesti?

ELY-keskusten näkökulmasta toiminnan keskittäminen neljään RR-ELY:yn ja sähköisten järjestelmien käyttöönotto on uudistanut prosesseja ja tehostanut toimintaa. Maakuntien näkökulmasta päätöksenteko on osin etäännyttänyt alueelta, vaikkakin ELY-keskusten työntekijöitä on edelleen kaikilla alueilla.

Seurantajärjestelmän viiveet ovat merkittävästi hidastaneet ohjelman käynnistymistä ja erityisesti maksatusten viivästyminen aiheuttaa ongelmia asiakkaille. Viivästysten vuoksi ohjelman toteutuksessa on koettu jonkinlaista imagotappiota. Teknisen tuen vähentäminen alkaa myös viiveellä hidastaa ohjelman toteuttamista. Välittävillä viranomaisilla ei myöskään ole mahdollista nykyresursseilla tukea ja opastaa hakijoita edellisten ohjelmakausien tapaan.

EURA-järjestelmän hakemuslomake on looginen ja hakijoiden palaute hakemisesta on pääsääntöisesti ollut positiivista. Järjestelmäongelmat ensimmäisessä haussa ovat olleet suurimman kritiikin kohteena. TUKI2014-ohjelmaan liittyvien ongelmien ja päivitystaukojen vuoksi ohjelma on päässyt k

äyntiin kovin hitaasti EAKR-yritystukien osalta. Ohjelman käynnistyminen on ollut hidasta ja erityisesti maksatuksen viivästyminen aiheuttaa ongelmia asiakkaille.

Hallinnon yksinkertaistaminen ei käytännössä ole toteutunut. Mm. yritystukihankkeiden listaaminen MYR:lle uutena asiana viivästyttää prosesseja. Pohjois-Suomen maakunnat ovat toivoneet listauksen informaatioarvoa jatkossa parannettavan ja tähän liittyvistä toimintatavoista onkin jo joissain maakunnissa sovittu. ERI-rahastojen keskeneräisten takaisinperintäpäätösten selvittäminen on erittäin haastavaa ja työlästä, joka voi viivästyttää prosesseja kohtuuttomasti. EURA-järjestelmä vaikeuttaa ylimaakunnallisten hankkeiden hallinnointia, koska siinä tarvitaan moninkertaisia myöntämismisvaltuuksien kohdentamis- ja purkamismenettelyitä.

Valtakunnallisten kehittämishankkeiden olemassaoloon ja rooliin on kaivattu enemmän selkiytystä. Jatkossa tulisi kiinnittää huomiota toiminnan viestintään sekä alueellisille rahoittajille että hakijoille tasapuolisesti koko valtakunnassa. Joiltakin osin on myös virheellisesti rajoitettu valtakunnallisten osioiden käyttöä Pohjois- ja Itä-Suomen alueilla.

Indikaattorit eivät ole kaikilta osin selkeitä eikä mittaa hanketoimintaa oikealla tavalla. Osin näyttää siltä, että asetettujen tavoitteiden saavuttaminen tulee olemaan vaikeaa. Esim. toimintalinjan 4 indikaattorit eivät tue täysin ohjelma-asiakirjaa, indikaattorit mittaavat ohjelma-asiakirjan mukaisten hankkeiden toimintaa vain tietynlaisissa hankkeissa. Erityisesti erityistavoitteen 9.2 hankkeiden osalta indikaattorit eivät ole toimivia. Tavoitteena on kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen tarjonnan ja laadun parantaminen, mutta suoritusvaraukseen vaikuttavina indikaattoreina ovat maatalan koulutustason osallistujat sekä osallistuvat opinto-ohjaajat ym. Ohjelmassa tavoitteiden ja indikaattoreiden yhteys ei kaikilta osin ole looginen. Indikaattorit, ohjelman tavoitteet ja Euran infrastruktuuriluokittelun yhteyttä tuleekin jatkossa kirkastaa.

Yritystukien käsikirjaa ei ole saatu vielääkään TEM:istä, joten sekin on osaltaan viivästyttänyt sellaisten hankkeiden rahoitusta, joihin on odotettu ministeriön linjausta tai tarkempaa ohjeistusta. Hankesittelijät tarvitsevat koulutusta esim. menoluokkiin ja vaikuttavuusarviointeihin liittyen.

Hakijoilla ei ole selkeästi tiedossa, milloin hanke soveltuu ELY:n toimintaympäristötukeen ja milloin maakuntien liittojen kehittämishankkeeksi. Toimintaympäristötukeen liittyvät muutokset ja tulokset ovat aiheuttaneet epäselvyyttä hakijoille.

Maakunnat ovat organisoituneet kokoamalla yhteisen Pohjois-Suomen koordinaatiotyöryhmän ja erikseen Pohjois- ja Itä-Suomen koordinaatiotyöryhmän. Näistä ensin mainittuun osallistuvat myös alueen ELY-keskukset. Ryhmien toiminta on lähtenyt hyvin liikkeelle. Tosin tarkennusta ryhmien työnjakoon vielä tehdään päällekkäisen toiminnan välttämiseksi.

3. Mihin aiotaan panostaa vuosina 2015 – 2016?

- Ohjelman täysimääräinen käynnistäminen/toteuttaminen ja ohjelman sisällön edelleen kirkastaminen hakijoille sekä ESR- että EAKR-hankkeiden osalta.
- Alueiden tarpeiden ja strategisten painotusten mukaisten (mm. älykkään erikoistumisen oh

- jelmien) ja ohjelmaa tukevien hankkeiden rahoittaminen.
- Valtakunnallisten teemojen ja rahoituksen täysimääräinen hyödyntäminen myös Pohjois-Suomen suuralueella.
 - Seurannan kehittäminen nopeasti niin, että ohjelman tärkeiden tavoitteiden seuranta mahdollistuu seurantajärjestelmän kautta. Näitä ovat mm. indikaattorit, vähähiilisyystavoite sekä kuntarahan seuranta.
 - Yritysasiakkaiden ja esittelijöiden vähähiilisyyskoulutuksen järjestäminen ja hankkeiden aktiivointi.
 - Indikaattorikoulutusta hankekäsittelijöille toivotaan järjestettävän erityisesti yritystukihankkeiden osalta.

Itä-Suomen suuralue

1. Miten ohjelma on toiminut sisällöllisesti?

Rakennerahasto-ohjelma vastaa hyvin Itä-Suomen kehittämistarpeisiin ja toimii sisällöllisesti melko hyvin. Muutos aiempaan on tuntunut isolta ja hanketoimijoiden ohjaukseen sekä ohjelman sisällön avaamiseen on käytetty enemmän aikaa. Valtakunnallisten teemojen rooli rahoituksessa hakee vielä paikkaansa ja tiedonkulkua toteutuksesta alueille tulisi kehittää.

EAKR- ja ESR-hankepareille olisi rahoitusmahdollisuuksia tarjolla kohtuullisen hyvin. Ohjelman sisäistä synergiaa on kuitenkin hyödynnetty ESR:n ja EAKR:n yhteisten hankkeiden osalta aiempaa ohjelmakautta vähemmän; EAKR:n osalta ohjelma on entistä tiukemmin sidottu elinkeino- ja yritys-elämän tarpeista lähteväksi, ESR:stä rahoitetut hankkeet eivät näytä kuitenkaan kovin vahvasti tätä periaatetta tukevan ja toimivien hankekokonaisuuksien muodostaminen on ollut haasteellista. Yhteisiä kehittämisen kohteita on löytynyt kasvualoja tukevista kehittämisympäristöistä ja niiden hyödyntämisestä koulutussisällöissä, mm. teknologiateollisuuden aktivoinnissa koulutuksiin EAKR on tukenut hyvin ESR-hankkeiden sisältöä.

Yritysten kehittämisrahoitus on päässyt vauhtiin Itä-Suomessa. ELY-keskus on myöntänyt vuoden 2015 neljän ensimmäisen kuukauden aikana rahoitusta 52 yrityksen kehittämishankkeisiin lähes 6,5 miljoonaa euroa. Rahoituksen myötävaikutuksella arvioidaan syntyvän uutta liikevaihtoa lähes 50 miljoonaa euroa, uutta vientiä yli 16 miljoonaa euroa, uusia työpaikkoja lähes 250 ja uusia yrityksiä 10 kappaletta. Rahoitetuista yritysten kehittämishankkeista 15 kehittämishankkeessa kehitetään kilpailukykyä vähähiilisellä ratkaisulla, seitsemässä hankkeessa kilpailukyky perustuu suojattuun patenttiin ja 27 muihin aineettomiin oikeuksiin.

Itä-Suomen ELY-keskukset ovat laatineet yhteistyössä sidosryhmien kanssa luonnoksen yritysrahoituksen strategiaksi ohjaamaan ELY-keskusten yritysrahoituksen päätöksentekoa. Tavoitteena on lisätä yritysrahoituksen vaikuttavuutta, madaltaa yritysten perustamiskynnystä ja kannustaa yrityksiä kehittämään toimintaansa kilpailukykyisemmäksi.

Itä- ja Pohjois-Suomessa järjestettiin teemahaku kaivannaisalan ja puualan kehittämiseksi tarkoituksena laajemmin aktivoida valittujen toimialojen kehittämistoimintaa ja yhteistyötä. Hakuun liittyen järjestettiin Kajaanissa info- ja verkostoitumistilaisuus, johon osallistui runsaasti alan toimijoita. Raportointihetkellä ei ole vielä tarkkaa tietoa, kuinka paljon teemahaun hankkeita on menossa rahoitukseen.

Pohjois-Karjalassa EAKR:n vähähiilisyden tavoite on selkeästi kannustanut sekä ohjannut hakijoita ja rahoitukseen on saatu vähähiilisyden tavoitteita hyvin tukevia hankkeita. Etelä- ja Pohjois-Savossa vähähiilisyystavoitteen saavuttaminen nähdään haasteellisempänä ja tarvitaan erityisiä aktivointitoimenpiteitä. Hakijatahoja pitää neuvoa aktiivisesti vähähiilisydestä, sen merkityksestä, ja miten hankkeen voisi mieltää vähähiiliseksi kaikkien maakunnan innovaatiokärkien

näkökulmasta sekä kärkien ulkopuolisissa hyvissä hankeavauksissa, ml. matkailussa. Etelä-Savossa vähähiilisyys on syksyn 2015 haun EAKR-rahoituksen teemana.

ESR:n osalta sisältöön on kaivattu enemmän suoraan pk-yritysten kilpailukyyn vaikuttavia osia. Kilpailukyyn kehittäminen on erityistavoitteen 7.1 sisällä osana tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kehittämistä. Tuottavuuskäsitteen avaaminen ja hakijoiden aktivointi tähän on ollut osin vaikeaa ja hankkeet ovatkin pitkälti suuntautuneet työhyvinvoinnin kehittämiseen.

ESR:n toimintalinjassa 3 on työvoimapolitiikan osalta käyty maakuntapohjaisia keskusteluja TE-toimistojen ja ELYjen kesken ESR-rahoituksen roolista. Painotukset ovat maakunnittain hieman erilaisia, mutta sopivat ESR:n täydentävään rahoitusrooliin.

Toimintalinja 5 on tuonut uusia mahdollisuuksia köyhyden torjuntaan ja työmarkkinoiden ulkopuolella olevien työllistymismahdollisuuksien edistämiseen. Yhteistyö AVIn ja STM:n rahoittamien koordinaatiohankkeiden kanssa on mahdollistanut riittävän osaamisen ja resursoinnin aktivointiin sekä yhteistyörakenteiden synnyttämiseen uuden sisällön osalta.

Kansalaistoimijalähtöinen kehittäminen on ollut hyvä avaus ohjelmassa tuoden uusia ideoita ohjelman muuhunkin toteutukseen. Esimerkiksi Pohjois-Savossa MYR ohjaa vuositasolla 300 000 euroa ESR-tukea ko. toimiin.

Maakuntien kasvualojen tukeminen vaatisi laaja-alaista ja pitkäjänteistä osaamisen tukea ja toimintaympäristöjen kehittämistä. ESR:n osalta ohjelma näyttäytyy liian kapealta tältä osin, vaikka yhteistyö EAKR:n ja maaseutuohjelman kanssa olisi kunnossa. Pelkkä koulutuksen kehittäminen ei tue riittävästi alueen vahvuksien hyödyntämistä liiketoiminnassa.

Maaseutuohjelman kanssa erityisesti työn tuottavuuden osalta on päällekkäisyyttä ja maaseutuohjelman käyntiinlähden viivästyminen on ohjannut rakennerahastohakuihin perinteisiä maaseutuohjelmien toteuttajatahoja. Näiden hankkeiden ohjaus ja työnjakokeskustelut maaseutuohjelman kanssa ovat olleet tarpeellisia ja rakentaneet hyvän pohjan jatkoyhteistyölle. Yhteistyö ja työnjako maaseutuohjelman kanssa ovat sujuneet hyvin ja mm. elintarvikealan hankkeissa on tehty yhteistyötä päällekkäisyyksien välttämiseksi.

2. Miten ohjelma on toiminut hallinnollisesti?

Hallinnollisesti on toimivampaa, että molempien rahastojen toimenpiteet ovat samassa ohjelmassa. Myös yhtenäiset hankkeiden hakuajat helpottavat töiden organisointia sekä parantavat mahdollisuuksia aktivoida hankkeita.

Sähköinen haku ja kevennetyt kustannusmallit ovat mahdollistaneet hanketoimijoille keveämpiä toteutusmalleja ja sisältöihin keskittymistä. Tämä muutos on tuonut uusia toimijoita hakemaan rahoitusta.

Sähköisen EURA2014 -järjestelmän viivästynyt kehitystyö ja tekniset häiriöt ovat aiheuttaneet hallinnollista lisätyötä sekä tuensaajille että rahoittajille. Hakijoiden mielestä EURA2014 on ohjannut hyvin hankehakemusten täyttämistä ja toimenpiteiden suunnittelua. Viranomaispuolella EURAssa on ollut tallentumisongelmia ja sivujen latautuminen kestää useita minuutteja, mikä hidastaa hankkeiden valmistelua.

Hallintoviranomaisen tiukempi linjaus de minimis -säännön soveltamisesta rakennerahastohankkeisiin on jonkin verran hankaloittanut hankkeiden käsittelyä ja rahoittamista. De minimis -rekisteri EURA2014 -järjestelmässä toisi helpotusta hankepäättösten valmisteluun.

Perusrakenteen investointituet nähdään kehittämishankkeita nopeampana ja tehokkaampana tapana vaikuttaa työllisyyden ja yritystoiminnan kehittymiseen, erityisesti taloudellisesti huonoina aikoina, mistä syystä sen tyyppinen tukitoiminta pitää mahdollistaa.

Rakennerahastotoimintojen hallinnointi RR-ELYssä on toiminut ennakoitua paremmin eikä uusi rakenne ole aiheuttanut suuria ongelmia. Ohjelmakauden käynnistymisen viivästyminen antoi aikaa ja mahdollisuuksia hioa yhteistyötä alueilla sekä rakentaa riittävän kevyt malli RR-ELYn sisälle.

Oman tuotannon hankkeiden vähentäminen on ollut selkeästi oikea ratkaisu.

Rakennerahasto-ohjelman teknisen tuen väheneminen vaarantaa ohjelman toimeenpanon erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomessa.

3. Mihin aiotaan panostaa vuosina 2015–2016?

Vuoden 2014 aikana Itä-Suomeen maakunnissa järjestettyihin hakuihin jätettiin yhteensä 278 kehittämishankkehakemusta, joilla haettiin tukea yhteensä 95 miljoonaa euroa.

Rahoitettavien hankkeiden tulee tukea älykkään erikoistumisen valintoja ja muodostaa kokonaisuuksia jo toteutettujen sekä käynnissä olevien hankkeiden kanssa. Rahoitusta ohjataan erityisesti maakuntien innovaatiokärkialojen kehittämiseen, joilla on nähty eniten potentiaalia työllisyyden ja yritystoiminnan kasvun kannalta.

Etelä-Savossa EAKR-rahoitusta on osoitettu älykkään erikoistumisen strategian mukaisiin kehittämiskokonaisuuksiin (metsäbiomassan uudet tuotteet ja tuotantoprosessit, puhdas vesi ja ympäristöturvallisuus, älykkäät ja toiminnalliset materiaalit, digitaalinen tiedonhallinta, luomu ja elintarviketurvallisuuden innovaatiot) sekä maakunnan avaintoimialojen kehittämiseen (metsä ja puu, teknologiateollisuus, matkailu, hyvinvointi). Nämä maakuntaohjelman painotukset ovat myös vuosien 2015–2016 EAKR-rahoituksen painoaloina. Paino-pistettä siirretään entistä enemmän tutkimus- ja kehitysympäristöjen tehokkaaseen hyödyntämiseen yritys-toiminnassa. Syksyn 2015 haussa korostuu erityisesti vähähiilisyys-näkökulma.

Pohjois-Karjalassa biotalousteema (metsäbiotalous), vähähiilisuuden tavoite sekä INKA-kytkentäiset hankkeet ovat lähteneet vahvasti liikkeelle. Vuonna 2015 maakunnassa tullaan arvioimaan tähänastisten kolmen hakukierroksen kokonaisuus, jonka pohjalta määritellään seuraavien hakujen tavoitteet ja kohdentuminen.

Pohjois-Savossa eniten kiinnostusta on kohdistunut EAKR:n erityistavoitteisiin 2.1 (Pk-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen) ja 4.1 (Tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymien kehittäminen alueellisten vahvuuksien pohjalta). Pohjois-Savon kärkialoista eniten panostetaan kone- ja energiateknologia-alalle, jolla on suurin taloudellinen vaikutus maakunnassa. Muita kärkialoja ovat puu- ja biojalostus, elintarvikkeet, terveysklusteri sekä vesi ja ilma. Rahoitusta kohdennetaan erityisesti hankkeisiin, joilla kehitetään uusia innovaatioita ja palveluita ja jotka edistävät yritystoiminnan kehittymistä. Erityisesti kiinnitetään huomiota aiemmin rakennerahastovaroin osarahoitettujen tutkimus- ja kehitysympäristöjen tehokkaampaan hyödyntämiseen yritystoiminnan kehittymisen kannalta.

ESR:n puolella hakijoita ovat kiinnostaneet erityisesti erityistavoitteet 6.1 (Nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistäminen), 7.1 (Tuottavuuden ja työhyvinvoinnin parantaminen), 9.2 (Kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen tarjonnan ja laadun parantaminen) ja 10.1 (Työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantaminen). Näissä painopisteissä on selkeimmin maakunnissa strategisia painopisteitä, joihin myös teemahauilla on hankkeita aktivoitu.

ESR:n osalta erityistavoitteet 7.1 ja 9.2 tulevat jatkossakin olemaan painopisteinä teemahauissa. Tavoitteena on syksyn haussa painottaa ainakin työn tuottavuuden edistämistä, kasvualojen osaamisen kehittämistä sekä mielenterveys- ja päihdetyön kehittämistä.

Vuosina 2015–2016 IP-alueen toimijoita kannustetaan yhteistyöhön ja ylimaakunnallisiin hankkeisiin normaaleiden hakukierrosten yhteydessä eikä erillisiä teemahakuja tulla järjestämään.

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Erityistavoite 9.1 Siirtymävaiheita ja koulutuksellista tasa-arvoa tukevien palveluiden parantaminen:

SUJUVAT SIIRTYMÄT

1. Miten valtakunnallinen kokonaisuus on toiminut sisällöllisesti?

Sujuvat siirtymät -kokonaisuuden hankkeissa kehitetään koulutuksen järjestäjien valtakunnalliseen yhteistyöhön perustuvia siirtymävaiheiden palveluita koulutukseen osallistumisen lisäämiseksi ja

työurien pidentämiseksi. Ensimmäisissä kokonaisuuteen valituissa hankkeissa pilotoidaan ammatillisen koulutuksen rakenteita uudistaen erilaisia koulutuspolkuja (SISU-hanke) sekä avointa koulutustarjotinta (AAVA-hanke), jotta opiskelija voi siirtyä joustavasti koulutuslta ja -muodosta toiselle tai valita opintoja eri oppilaitoksista. Sujuvia siirtymiä edistävien sekä valtakunnallisten että alueellisten hankkeiden tuloksia kokoa vaikuttavaksi kokonaisuudeksi koordinoiva hanke (Zoomi).

2. Miten valtakunnallinen kokonaisuus on toiminut hallinnollisesti?

Sujuvien siirtymien tavoitteet ovat osoittautuneet osuviksi. Viestinnässä ja hankkeiden valintaperusteissa on jatkossa syytä korostaa ylläalueellisia verkostoja, sillä hankehakuihin on jätetty myös alueellisten tai paikallisten hankkeiden hakemuksia. Sujuvat siirtymät -osiossa ESR-rahoituksen varaukset ovat tähän mennessä n. 2,3 milj. euroa. Kokonaisuuden rahoittava viranomainen on Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, jonka hallinnoinnin tukena sekä toimenpidekokonaisuuksien strategista ohjausta varten toimii OKM:n asettama ohjausryhmä.

3. Mihin aiotaan panostaa vuosina 2015–2016?

Lähivuosina panostetaan Sujuvien siirtymien ydintavoitteisiin, eli opintonsa keskeyttäneiden välittömän eteenpäin poluttamisen sekä koulutuksen henkilökohtaistamisen ja joustavien ja yksilöllisten opinto- ja tutkintopolkujen yhtenäisten toimintamallien uudistamiseen.

KORKEAKOULUISTA TYÖELÄMÄÄN

1. Miten valtakunnallinen kokonaisuus on toiminut sisällöllisesti?

Korkeakoulusta työelämään -kokonaisuudessa on käynnistymässä valtakunnallinen työharjoittelua ja opintojen aikaisen työssäkäynnin opinnollistamista koskeva uudistustyö. Tarkoituksena on, että työssäkäyntiä ei nähdä enää opintoja hidastavana tekijänä, vaan joustavana tapana nopeuttaa opintoja ja siirtymistä työelämään. Näihin teemoihin keskittyvät ammattikorkeakoulujen Verkkovirta-hanke sekä yliopistojen Tyyli-hanke. Toimintaansa ovat käynnistämässä myös valtakunnallisesti kattavat työelämä- ja uraseurantatiedon hyödyntämistä uudistavat hankkeet ammattikorkeakoulusektorilla (AMKista uralle -hanke) ja yliopistoissa (LATUA-hanke). Näillä hankkeilla tuetaan mm. kestäviä koulutusvalintoja sekä koulutuksen suunnittelua ja ennakointia. Uraseurantatieto yhdistetään kokemukselliseen aineistoon Töissä.fi -palvelussa, jota kehitetään edelleen tiedonhankintakanavana ja ohjauksen välineenä (Töissä-hanke).

2. Miten valtakunnallinen kokonaisuus on toiminut hallinnollisesti?

Korkeakoulusta työelämään -kokonaisuudessa on nähtävillä, että korkeakoulutettavien työllisyystilanteen ja koulutuksen työelämärelevanssin parantamiseksi on tarve korkeakoulujen yhdessä työstämille valtakunnallisesti kattaville toimintamalleille ja palveluille laajojen verkostohankkeiden avulla. Tähän mennessä valittuihin hankkeisiin on varattu ESR-rahoitusta noin

5 milj. €. Kokonaisuuden rahoittava viranomaisena on Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, jonka hallinnon tukena sekä toimenpidekokonaisuuksien strategista ohjausta varten toimii OKM:n asettama ohjausryhmä.

3. Mihin aiotaan panostaa vuosina 2015 – 2016?

Opinnollistamisen ja harjoittelun kehittämistä jatketaan. Linjauksia mahdollisista tarkemmista painotuksista tulevaisuudessa ei ole vielä tehty.

TAITO-OHJELMA

1. Miten valtakunnallinen kokonaisuus on toiminut sisällöllisesti?

Ensimmäisen haun jälkeen nousi esiin että hakijat eivät ole tunnistaneeet juuri muita aikuisten perustaito-ongelmia kuin ICT-taidot, joka onkin tärkeä osaamisalue. Toisessa haussa painotettiin haettavan erityisesti sellaisia hankkeita, jotka kohdistuvat erityisesti puutteellisimmat taidot omaavan aikuisväestön työelämässä ja koulutuksessa tarvitseman luku- ja numerotaidon parantamiseen. Näitä ongelmia ei näytä olevan tunnistettu tarpeeksi, vaikka tutkimusten perusteella Suomessa on merkittävä joukko työssäkäyviä aikuisia, joilla perustaidot ovat heikot.

2. Miten valtakunnallinen kokonaisuus on toiminut hallinnollisesti?

Ensimmäisiin hankkeisiinhan (2 kpl) on varattu n. 620 000 €. Hankkeissa mm. kehitetään heikot perustaidot omaavien kaupan alalla työskentelevien ICT -taitoja vahvistamalla heidän osaamistaan sekä parannetaan tätä kautta työssä pärjäämisen edellytyksiä ja motivaatiota työn tekemiseen (Työelämän ICT -taidot kaupan alalla) ja kehitetään syrjäytymisvaarassa olevien aikuisten maahanmuuttajien työelämään ja koulutukseen liittyviä digitaalisia taitoja sekä mm. vapaaehtoisuuteen pohjautuva vertaisohjauksen malli (OSALLISENA VERKOSSA – digitaalisia taitoja maahanmuuttajille).

Valintakriteereissä ja hakuinfoissa on varmasti syytä painottaa edelleen, mitä perustaidoilla tarkoitetaan. Myös laajoja, ylläalueellisia verkostoja sekä kytkentää työhön tai koulutukseen pääsemiseen tai työssä tai koulutuksessa pysymiseen pitää edelleen korostaa.

Toisen haun tuloksena saadaan todennäköisesti valittua kokonaisuudelle koordinoiva hanke, jonka tehtäväkuvan kautta hakijakenttää saadaan paremmin aktivoitua.

3. Mihin aiotaan panostaa vuosina 2015 – 2016?

Toistaiseksi painotuksia ei ole vielä suunniteltu, jatketaan ainakin vuosi 2015 samoilla painotuksilla.

OSUVA OHJAUS

1. Miten valtakunnallinen kokonaisuus on toiminut sisällöllisesti?

Osuva ohjaus -kokonaisuuden tavoitteena on vahvista ensisijaisesti Ohjaamon ja Opintopolku.fi:n palvelukykyä kehittämällä monialaista tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluosaamista sekä toimintatapoja. Ensimmäinen hankehaku päättyi 17.4.2015. Hankearviointi on käynnissä ja päätökset rahoitettavista hankkeista tehdään kesäkuun alussa.

2. Miten valtakunnallinen kokonaisuus on toiminut hallinnollisesti?

Kokonaisuuden rahoittava viranomainen on Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, jonka hallinnoinnin tukena sekä toimenpidekokonaisuuksien strategista ohjausta varten toimii OKM:n asettama ohjausryhmä. Hankehaku on osoittautunut toimivaksi. Hakemuksia tuli määräaikaan mennessä kuusi (6) kappaletta.

3. Mihin aiotaan panostaa vuosina 2015–2016?

Lähivuosina panostetaan Osuva ohjaus-kokonaisuuden ydintavoitteisiin tukemalla elinikäistä oppimista ja koulutuksesta työelämään siirtymistä. Hankkeessa tuotetaan tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluhenkilöstölle koulutukset monialaisen yhteistyön lisäämiseksi Ohjaamoissa. Koulutusten avulla vahvistetaan myös Opintopolku.fi:n hyödyntämistä. Osuva ohjaus-kokonaisuus sisältyy ESR-nuorisotakuu-toimenpidekokonaisuuteen.

KOTONA SUOMESSA

1. Miten valtakunnallinen kokonaisuus on toiminut sisällöllisesti?

Kotona Suomessa -kokonaisuuden tavoitteena on tuottaa korkeakoulutettujen maahanmuuttajien aikaisemmin hankkiman osaamisen tunnustamisen ja tunnistamisen valtakunnalliset periaatteet sekä vakiinnuttamalla pysyvät rakenteet oppivelvollisuusiän ylittäneiden maahanmuuttajien peruskoulun suorittamiseen. Ensimmäinen hankehaku päättyi 17.4.2015. Hankearviointi on käynnissä ja päätökset rahoitettavista hankkeista tehdään kesäkuun alussa.

2. Miten valtakunnallinen kokonaisuus on toiminut hallinnollisesti?

Kokonaisuuden rahoittava viranomainen on Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, jonka hallinnoinnin tukena sekä toimenpidekokonaisuuksien strategista ohjausta varten toimii OKM:n asettama ohjausryhmä. Hankehaku on osoittautunut toimivaksi. Hakemuksia tuli määräaikaan mennessä viisi (5) kappaletta.

3. Mihin aiotaan panostaa vuosina 2015 – 2016?

Lähivuosina Kotona Suomessa -kokonaisuudessa panostetaan toimintaan, jossa toteutetaan ammattipätevyyden tunnustamista ja/tai työmarkkinoille sijoittumista tai jatko-opintoihin pääsyä tukevia lisäopintoja ja kielikoulutusta. Toiminnan tuloksena luodaan malleja ammattipätevyyden tunnustamiseksi sekä säädettyihin ammatteihin että ei muodollisiin työelämän edellyttämiin tarpeisiin. Lisäksi Kotona Suomessa -kokonaisuudessa kootaan yhteen matalan koulutustaustan omaavien maahanmuuttajien formaalin ja informaalin osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen hyviä käytäntöjä ja luodaan niiden pohjalta muualla kuin Suomessa suoritettujen peruskouluopintoja vastaavien opintojen tunnistamiseen ja tunnustamiseen malli ja toimintatavat, joita tarvitaan aikuisten perusopetuksessa ja kotoutumissuunnitelman yhteydessä

OSALLISTAMALLA OSAAMISTA

1. Miten valtakunnallinen kokonaisuus on toiminut sisällöllisesti?

Ohjelmaan on saapunut hyvin hakemuksia. Pientä ongelmaa sisällön suhteen on aiheuttanut se, että kaikki hakijat eivät ole sisäistäneet tpk:n ajatusta kulttuuri-, liikunta- ja nuorisalojen toimijoiden osaamisen konkreettisesta hyödyntämisestä. Valtaosassa hakemuksia on kuitenkin näkynyt valtakunnallisuus ja laajat, monialaiset verkostot. Ohjelmaan on kiinnostusta myös kolmannen sektorin toimijoiden puolelta, useissa hankkeissa ne ovat yhteistyössä oppilaitosten kanssa.

Lukuisat hankehakemukset ja niissä esitetyt kulttuuri-, liikunta- ja nuorisolähtöiset kehittämistoimet, nimenomaan nuorten osaamisen ja osallisuuden lisäämiseksi, viittaavat Osallistamalla osaamisen teeman tarpeellisuuteen, toimivuuteen ja kiinnostavuuteen. Usean toimijan verkostohankkeissa päästään saman teeman alla yhteiseen, laaja-alaiseen kehittämistyöhön ja kehitetyt toimet ovat nopeasti useamman toimijan käytettävissä. Kehitettyjen toimien levittäminen on helpompaa.

Ensimmäisissä rahoitettavissa hankkeissa kokeillaan erilaisia nuorten vapaaehtoistyön malleja (Vapaaehtoisena oppimassa – ja Festaripörssi – hankkeet) nuorten osallisuuden lisäämiseksi, kehitetään nuorten toimijuutta ja itseilmaisutaitoja erilaisin kirjasto- ja nuorisotyön menetelmin (NÄKYMÄTTÖMÄT - Nuorten digitarinat -hanke), vahvistetaan nuorten parissa toimivan palveluverkoston monialaista osaamista ja yhteistyötä sekä nuorten omien voimavarojen tunnistamista ja hyvinvointia esim. taiteen ja kulttuurin keinoin (Mun juttu - meidän tulevaisuus – hanke). Tavoitteena mm. opiskelumotivaation lisääminen, oman koulutuspolun löytäminen, osallisuuden vahvistaminen. Luovaa osaamista ja Osallistamalla osaamista toimenpidekokonaisuuksien yhteinen koordinoiva hanke Uutta luova ja osallistava Suomi tuo vaikuttavuutta hankkeiden tulosten kokoamiseen ja levittämiseen.

2. Miten valtakunnallinen kokonaisuus on toiminut hallinnollisesti?

Valintakriteereissä/hakuinfossa on jatkossa syytä tuoda enemmän esille kolmannen sektorin menetelmien hyödyntämistä ja konkreettista yhteistyötä oppilaitosten kanssa. Hankkeisiin on ensimmäisen haun jälkeen varattu n. 2,3 M€. Rahoittavana viranomaisena toimii Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, jonka tukena ja strategista ohjausta varten toimii OKM:n asettama toimenpidekokonaisuuden ohjausryhmä.

3. Mihin aiotaan panostaa vuosina 2015 – 2016?

Painotuksiin ei olla tekemässä muutoksia.

LUKIOIDEN TYÖELÄMÄYHTEISTYÖ

1. Miten valtakunnallinen kokonaisuus on toiminut sisällöllisesti?

Lukioiden työelämäyhteistyö –ohjelman tarkoituksena on edistää lukioiden työelämäyhteistyötä luomalla ja pilotoimalla lukioon soveltuvia lukion ja työelämän yhteistyön toimintamalleja sekä määrittelemällä valtakunnalliset periaatteet lukioiden työelämäyhteistyölle. Itse hankkeiden toimivuudesta ei ole ehtinyt vielä kertyä kokemuksia. Hanke hakemuksia oli syksyn 2014 hakukierroksella suhteellisen runsaasti, mutta ne olivat useimmiten liian suppeita ja paikallisia, hakijan oman toiminnan kehittämiseen keskittyneitä. Laaja-alaista yhteistyötä niissä ei ilmennyt siinä määrin kuin olisi vaadittu. Monet hankehakemukset olivat myös varsin yleisellä tasolla olevia, niissä ei ollut riittävästi syvennyttyä konkretiaan. Tähän mennessä rahoitetussa hankkeessa edistetään yrittäjyysosaamista, kehitetään lukioiden työelämäyhteyksiä ja -käytäntöjä ja integroidaan niitä opetukseen sekä tehdään työelämäkäytäntöihin liittyvää yhteistyötä ammattiopistojen ja ammattikorkeakoulun kanssa (LYYTI-lukioista eväitä yrittäjyyteen ja työelämään).

2. Miten valtakunnallinen kokonaisuus on toiminut hallinnollisesti?

Kokonaisuuden rahoittava viranomainen on Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, jonka hallinnoinnin tukena sekä toimenpidekokonaisuuksien strategista ohjausta varten toimii OKM:n asettama ohjausryhmä.

Tähän mennessä rahoitusta on käytetty 365 365 €. Hankkeiden valintaperusteet ovat ensimmäisen haun jälkeen osoittautuneet sisällöllisesti pääasiassa hyväksi. Hankkeiden valintaperusteissa ja tiedottamisessa on jatkossa kuitenkin syytä korostaa laajoja, yliaalueellisia verkostoja, sillä ensimmäiseen hakuun jätettiin jonkin verran alueellisia hakemuksia.

Hakukriteereitä on hieman tarkennettu syksyn 2015 hakuja varten.

3. Mihin aiotaan panostaa vuosina 2015 – 2016?

Aiemmissa suunnitelmissa aiottu valtakunnallinen koordinaatiohanke ei ole perusteltu. Se tarkoitus oli toimia hankkeiden koordinaattorina ja kytkeä toiminta opetussuunnitelman perusteiden valmisteluun. Opetussuunnitelman perusteiden aikataulun tarkentuessa siten, että niiden tulee olla valmiita jo syksyllä 2015, ei hankekokemusten koordinointi ja kytkeminen perusteiden valmisteluun ole mahdollista. Hankkeita ei myöskään ole käynnistynyt siinä määrin, että se edellyttäisi koordinointia .

NUORTEN OPPISOPIMUSKOULUTUKSEN TOTEUTUSEDellyTYSTEN PARANTAMINEN

1. Miten valtakunnallinen kokonaisuus on toiminut sisällöllisesti?

Valtakunnallinen koordinaatiohanke kerää ja levittää valtakunnallisesti tietoa siitä, minkälaisilla malleilla eri alueilla tiedotetaan oppisopimuskoulutuksen mahdollisuuksista ja annetaan ohjausta ja neuvontaa nuorten oppisopimuskoulutuksesta ja sen toteuttamismahdollisuuksista eri toimijatahoille. Suuralueiden hankkeissa kehitetään kullekin alueelle toteutusmalli oppisopimuskoulutuksesta tiedottamiseen, ohjaukseen ja neuvontaan opiskelijoille, yrityksille ja muille sidosryhmille. Kokonaisuuden toteutus on lähtenyt hyvin käyntiin huhtikuussa 2015.

2. Miten valtakunnallinen kokonaisuus on toiminut hallinnollisesti?

Huhtikuussa 2015 on käynnistynyt valtakunnallinen koordinoiva hanke sekä neljä suuralueittaista hanketta: Etelän suuralue, Itä-Suomi, Länsi-Suomi ja Pohjois-Suomi. Valtakunnallista koordinoivaa hanketta toteuttaa Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymän oppisopimuskeskus. Suuralueittaisia hankkeita toteutetaan verkostoissa, joihin kuuluu 5-7 alueen oppisopimuskoulutuksen järjestäjää. Hankekokonaisuus on hallinnollisesti selkeä ja sekä valtakunnallinen hanke että alueen hankkeet ovat käynnistyneet samanaikaisesti. Alueiden hankkeiden toteutuksessa hyödynnetään jo olemassa olevia oppisopimuskoulutuksen järjestäjien keskinäisiä verkostoja.

3. Mihin aiotaan panostaa vuosina 2015 – 2016?

Hankkeita toteutetaan vuosina 2015–2020 ja hankekauden tavoitteena on vahvistaa nuorten oppisopimuskoulutuksen toteutusedellytyksiä yritysten ja oppilaitosten yhteistoiminnalla ja toimijoiden valmentamisella ja tiedotuksella. Hankkeille myönnettiin rahoitus vuoteen 2020 saakka, joten kaikki hankekokonaisuuteen käytettävissä oleva rahoitus on jaettu.

Eryistavoite 9.2 Kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen tarjonnan ja laadun parantaminen

VALTAKUNNALLISET KOULUTUSMALLIEN KEHITTÄMINEN

1. Miten valtakunnallinen kokonaisuus on toiminut sisällöllisesti?

Uudistuvien kasvu- ja rakennemuutosalojen tarpeisiin kokeillaan uudentyyppisiä valtakunnallisia koulutusmuotoja, joilla haetaan parempaa ketteryyttä ja joustavuutta perinteisiin tutkintokoulutuksiin ja täydennyskoulutuksiin nähden. Tutkintojen osista rakennettavia osaamiskokonaisuuksia ryhdytään pilotoimaan mm. ICT-, biotalous-ympäristö- ja sote-aloille räätälöitynä työelämälähtöisenä avoimena korkeakoulutuksena (AVOT-hanke), energia-alalla avoimena MOOC-täydennyskoulutuksena (Uutta avointa energiaa -hanke) ja Green care -toiminnassa (Green Care -koulutusmalli korkea-asteelle -hanke). Hankkeet toteutetaan korkeakoulujen verkostoina ja niillä on kytkös myös INKA-ohjelmaan.

2. Miten valtakunnallinen kokonaisuus on toiminut hallinnollisesti?

Rahoitettavaksi valittuihin hankkeisiin on varattu tähän mennessä ESR-rahoitusta noin 3 milj. €. Kokonaisuuden rahoittava viranomaisena on Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, jonka hallinnoinnin tukena sekä toimenpidekokonaisuuksien strategista ohjausta varten toimii OKM:n asettama ohjausryhmä.

3. Mihin aiotaan panostaa vuosina 2015 – 2016?

Rakennemuutos- ja kasvualojen tarpeisiin suoraan pureutuvien uusien koulutusmallien kehittämistä tuetaan. Tutkinnon osia on mahdollista yhdistää ja räätälöidä eri aloilta ja myös eri korkeakouluista. Näiden kehittämiseksi kysyntälähtöisesti tarvitaan korkeakoulujen ja työelämän yhteisiä toimintamalleja. Linjauksia mahdollisista tarkemmista painotuksista tulevissa hauissa ei ole vielä tehty.

AIKUISKOULUTUKSEN ENNAKOINTI

Aikuiskoulutuksen ennakointi-kokonaisuudesta rahoitetaan ensimmäisen haun perusteella yksi hanke, valtakunnallinen aikuiskoulutuksen ennakointihanke, jonka toteuttaa Opetushallitus. Hankkeen konkreettisina tavoitteina on kehittää aikuiskoulutuksen ennakointimalli (menetelmä, prosessi, verkosto, tiedonkulkujärjestelmä), pilotoida mallia 2-3 aikuiskoulutusmuodon näkökulmasta, tuottaa ennakointitulokset näiltä koulutusmuodoilta ja laatia kehitetyn ennakointimallin juurruttamissuunnitelma. Mallissa huomioidaan aikuisväestön keskipitkän ja pitkän aikavälin koulutustarpeet kaikissa opetushallinnon alaisten ja ammatillisesti suuntautuneiden aikuiskoulutuksen muodoissa. Lisäksi mallissa hyödynnetään lyhyen aikavälin

ennakointitiedosta jalostettua trenditietoa. Ennakointimalli on nopeasti reagoiva ja työelämän kannalta joustava.

Valtakunnallisen ennakointikokonaisuuden rahoitus sidotaan lähes kokonaan tähän hankkeeseen.

LUOVAA OSAAMISTA

1. Miten valtakunnallinen kokonaisuus on toiminut sisällöllisesti?

Luovan osaamisen valtakunnallinen kokonaisuus on sisällöllisesti vahvistanut sekä kasvu- ja rakennemuutosalojen uutta kasvua että ihmisten hyvinvointia. Toimenpidekokonaisuuden ja sen hankkeiden tavoitteena on myös kilpailukyvyn lisääminen ja tuottavuuden parantaminen, jotka Suomen nykyisessä taloustilanteessa ovat erittäin tarpeellisia. Valtakunnalliseen kokonaisuuteen on saatu hakemuksia lukumääräisesti hyvin, joten hankerahoitukselle on ollut kysyntää. Ensimmäisen haun perusteella on tehty kaksi rahoituspäätöstä, jotka toteuttavat toimenpidekokonaisuuden tavoitteita ja sisältöä mm. monialaisen kehittämisen osalta eri kasvu- ja rakennemuutosaloilla.

2. Miten valtakunnallinen kokonaisuus on toiminut hallinnollisesti?

Hallinnointi on toiminut hyvin Hämeen ELY-keskuksen, OKM:n ja muiden toimijoiden yhteistyönä. Hallinnoinnin keskittäminen yhteen ELY-keskukseen on ollut toiminnan kannalta tehokasta, mistä on ollut hyviä kokemuksia jo aiemmaltakin ohjelmakaudelta. Hämeen ELY-keskus on arvioinut hankkeet teknisesti ja arviointia on täydennetty sisällöllisesti. Neuvottelut ja hankepäätykset ensimmäisten rahoitettavien hankkeiden osalta on tehty. Haasteena on ollut se, että määrärahaa myönnettiin ELY-keskuksen käyttöön niukasti, joten montaa hanketta ei ole voitu rahoittaa. Alueiden ja rahoittavan ELY-keskuksen yhteistyö toimii siten, että hakemuksia on pystytty ohjaamaan sopiviin rahoituskanaviin. Kun hankkeiden toiminta on selkeästi kohdistunut paikallisiin tai valtakunnallisiin toimenpiteisiin, hankkeita on tarpeen mukaan ohjattu valtakunnallisista hauista alueellisiin hakuihin ja toisin päin silloin. Keskustelu ja yhteistyö neljän rakennerahasto-ELYn välillä toimii tältä osin

Yhteistyö RR-elyjen välillä tehdään yhteistyötä, jotta hakijat saavat kohdennettua hakemuksensa oikeaan paikkaan joko alueosion hakuihin tai valtakunnallisiin toimenpidekokonaisuuksiin. Hakemusten siirtäminen viranomaiselta toiselle on tarvittaessa sujuvaa. Valtakunnallisen toimenpidekokonaisuuden viestintä ja tiedotus ei ole vielä toiminut suunnitellusti, koska rakennerahastot.fi –sivuston valtakunnallisten toimenpidekokonaisuuksien osuus ei ole ollut käytössä suunnitellusti. Tilanne korjaantuu, kun koordinaatiohanke ottaa viestinnän hoidettavaksi.

3. Mihin aiotaan panostaa vuosina 2015 – 2016?

Vuosina 2015–2016 panostetaan erityisesti hankkeisiin, joilla kehitetään monialaista/poikkitoimialaista toimintaa eri kasvu- ja rakennemuutosaloilla. Tavoitteena on löytää uutta kasvua ja liiketoimintaa, lisätä tuottavuutta sekä lisätä ihmisten hyvinvointia. Tavoitteena on saada aikaan yhteistyötä myös muiden kasvu- ja rakennemuutosaloilla toimivien valtakunnallisten

kehittämiskokonaisuuksien kanssa. Käynnistynyt aktivointi- ja koordinoitihanke tukee edellä mainittuja toimia.

Työ- ja elinkeinoministeriö

Työ- ja elinkeinoministeriö rahoittaa kuutta valtakunnallista toimenpidekokonaisuutta, joista osan toiminta on käynnistynyt vuonna 2014.

OHJAAMOTOIMINNAN JA NETTIOHJAUKSEN KEHITTÄMINEN

1. Miten ohjelma on toiminut sisällöllisesti?

ESR-nuorisotakuun toimenpidekokonaisuuden puitteissa kehitettävä ohjaamo-toiminta perustuu nuorisotakuun toteutuksesta 2011-2015 saatuihin kokemuksiin ja näkemyksiin. Kaikki nuorisotakuun toteutukseen osallistuneet tahot jakavat näkemyksen nuorille suunnattujen matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalvelupisteiden tarpeellisuudesta, pilotoinnista ja mallin kehittämisestä. Ohjaamojen suunnittelu ja käynnistäminen on sujunut pääpiirteissään hyvin: monialaisen, useiden eri toimijoiden toimintoja yhteen sovittavien ja yhteistyötä edellyttävien Ohjaamoiden perustaminen on ollut paikoitellen haasteellista, mutta juuri jaettu yhteinen tavoite ja tahtotila ovat edesauttaneet Ohjaamoiden ripeää käynnistämistä.

Ajankohta matalan kynnyksen moniammatillisten ohjaus- ja neuvontapisteiden perustamiseen vaikuttaa olevan otollinen. ESR:n valtakunnallisen osion rahoituksen lisäksi Ohjaamoita tullaan perustamaan myös ESR:n alueosion ja myös kansallisen rahoituksen tuella. Vuoden loppuun mennessä Suomessa tulee olemaan kaikkiaan n. 25-30 Ohjaamoja, joiden sijaintikunnissa / kuntayhtymissä asuu kattaa arviolta 60-70% Suomen alle 25-vuotiaista nuorista.

Sisällöllisesti toimenpidekokonaisuus mahdollistaa erilaisten toimintamallien ja toteutustapojen pilotoinnin ohella Ohjaamoiden toiminnan painotusten vaihtelun, joka onkin välttämätöntä huomioiden kohderyhmän moninaisuuden samoin kuin toimintaympäristön erilaisuuden eri puolilla maata.

Jyväskylän ELY-keskuksen toimeenpanema, Ohjaamoja koordinoiva Kohtaamo-hanke on käynnistänyt toimintansa kevään 2015 aikana. Kohtaamo on alusta lähtien pyrkinyt aktiivisella ja yhteistyöhakuisella otteella rakentamaan Ohjaamoista vuorovaikutteista verkostoa edesauttamaan tiedon kulkua ja parhaiden käytäntöjen leviämistä.

Kohtaamon tehtäviin kuuluu myös valtakunnallinen nettiohjauksen kehittäminen. Nettiohjauspalvelu on yhden portaalin valtakunnallinen tieto-, ohjaus- ja neuvontapalvelu, jossa hyödynnetään monikanavaisuuden mahdollisuuksia. Nettiohjauspalvelun kehitystyö on valmisteluvaiheessa, ja varsinainen työ käynnistyy toden teolla syksyllä 2015.

2. Miten ohjelma on toiminut hallinnollisesti?

Hallinnollisesti ohjelma on toiminut odotetusti ja isoilta ongelmilta on säästyty. Uuden rakennerahastokauden käynnistymiseen liittyy aina epäselvyyksiä, joista Ohjaamojen keskuudessa suurinta hämmennystä on herättänyt tällä ohjelmakaudella käyttöön otetut ESR-hankkeisiin osallistuvia henkilöitä koskevien tietojen keräämiseen tarkoitettut lomakkeet ja ohjeistus, joita nuorille suunnatussa toiminnassa voidaan pitää erittäin haasteellisina.

Edelliseen kauteen verrattuna uudenlainen toteutusmalli, jossa kehittämisohjelmien ”tukirakenteet” on viety alueille, on aiheuttanut joitain epäselvyyksiä liittyen toimintatapoihin ja vastuisiin. Kunhan Ohjaamot syksyn 2015 aikana pääsevät toden teolla liikkeelle tullaan mittaamaan myös uudenlaisen kehittämisohjelmamallin toimivuus ja tarkoituksenmukaisuus. Kun Ohjaamoja tullaan käynnistämään myös ESR:n alueosion rahoituksella, tullaan koettelemaan myös Ohjaamoja rahoittavien eri ELYjen linjausten yhdenmukaisuutta ja ennustettavuutta.

Nuorten palveluiden kehittämiskokonaisuus ESR-ohjelmakaudella 2014-2020 sisältää myös toimintalinjat 4 (OKM: ”Osuva ohjaus”) ja 5 (STM: ”Nuorten hyvinvoinnin ja aktiivisen osallisuuden tuki”).

3. Mihin aiotaan panostaa vuosina 2015-2016?

Alkuvuoden 2015 aikana on luotu puitteita Ohjaamoille ja Kohtaamon koordinaatiotoiminnalle. Pyrkimyksenä on tiiviillä ja aktiivisella verkostomaisella otteella varmistaa tiedonkulku paitsi hankkeiden kesken, myös hankkeiden ja muiden asian parissa työskentelevien kesken.

Käynnistysvaiheessa on tärkeää saada kaikki toimintalinjan hankkeet mukaan yhteistyöhön ja käynnistää toteutus ryhdikkäästi ja tarmokkaasti. Läpi koko toimenpidekokonaisuuden toteutuksen tullaan toiminnassa pitämään mielessä ja kiinnittämään erityistä huomiota ESR-rahoituksen päättymisen jälkeisen aikaan: tavoitteena on luoda ja vakiinnuttaa uusi palvelumalli.

HEIKOSSA TYÖMARKKINA-ASEMASSA OLEVAT

1. Miten ohjelma on toiminut sisällöllisesti?

Ohjelman ja valtakunnallisen toiminnan sisällöt ovat olleet osuvia ottaen huomioon rakennetyöttömyyden voimakkaan lisääntymisen. Heikossa työmarkkina-asetmassa olevien työmarkkinoille kiinnittymiseen ja palveluprosessien tehokkuuteen tarvitaan ESR-kehittämisvälinettä.

2. Miten ohjelma on toiminut hallinnollisesti?

Suunnitteluyhteistyö koordinoitihankkeiden ELY-keskusten kanssa on toiminut erittäin hyvin (Pirkanmaa, Varsinais-Suomi). Ko. hankkeissa ei tulla käynnistämään hankehakuja, vaan toiminnot keskittyvät ko. hankkeisiin. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön hankkeiden kanssa tullaan tekemään yhteistyötä.

3. Mihin aiotaan panostaa vuosina 2015-2016?

Kahden hankkeen käynnistymiseen elokuussa 2015. Työkykykoordinaattori -pilotointi käynnistyy vuoden 2016 puolella.

KOTONA SUOMESSA

1. Miten ohjelma on toiminut sisällöllisesti?

HYVÄ ALKU -osahankkeessa mallinnetaan kaikille yli 17-vuotiaille maahanmuuttajille yhteinen alkuvaiheen kotoutumisen palvelukokonaisuus, joka koostuu ohjauksesta ja neuvonnasta, alkukartoituksesta ja alkuvaiheen kotoutumiskoulutuksesta. Palveluiden yhdenvertaista saatavuutta edistetään muun muassa luomalla palvelukokonaisuuden toimeenpanoon kunnan ja te-toimiston yhteinen toimintamalli ja kehittämällä ohjausta. Palvelukokonaisuutta mallinnetaan osahankkeeseen kuuluvien pilottihankkeiden tulosten pohjalta. Lisäksi osahankkeessa luodaan keinoja järjestöjen roolin vahvistamiseksi kotoutumisen edistämisen palveluissa sekä työnantajien kanssa tehtävän yhteistyön tiivistämiseksi kotoutumisen alkuvaiheessa ja tuotetaan kotoutumiskoulutuksen malleja palveluiden ulkopuolelle jääville maahanmuuttajille.

HYVÄ POLKU -osahankkeen tavoitteena on TEM:in kotouttamista poikkihallinnollisesti tukevan kotouttamisen osaamiskeskuksen toiminnan valtakunnallistaminen. Osahankkeessa rakennetaan verkostoja kotouttamisen toimijoiden välille kunta- ja aluerajat sekä ammattiryhmät ylittäen. Eri ELY-alueille sijoittuvien osaamiskeskuksen aluekoordinaattoreiden avulla tunnistetaan paikallisia ja alueellisia tieto- ja koulutustarpeita sekä levitetään kriteerit täyttäviä käytäntöjä. Ammattilaisten osaamista lisätään osahankkeessa tiedotuksen, koulutusten sekä palveluprosessien selkeyttämisen kautta, ja hyviä käytänteitä juurrutetaan osaksi paikallisia sekä alueellisia kotouttamisen palveluprosesseja.

2. Miten ohjelma on toiminut hallinnollisesti?

Kotona Suomessa –toimenpidekokonaisuutta hallinnoi Uudenmaan ELY-keskus, johon on rekrytoitu HYVÄ ALKU- ja HYVÄ POLKU –hankeosoiden projektipäälliköt. Lisäksi seitsemälle laajennetulle maahanmuuton ELY-toimialueelle on palkattu HYVÄ POLKU –hankkeeseen seitsemän alueellista koordinaattoria.

3. Mihin aiotaan panostaa vuosina 2015-2016?

Vuonna 2015 valitaan HYVÄ ALKU –hankkeeseen 5-7 pilottia kaikkien maahanmuuttajien alkuvaiheen palvelun mallintamiseksi. HYVÄ POLKU –hankkeessa seitsemän aluekoordinaattoria käynnistävät alueellisten verkostotyön maahanmuuttajatyötä eri organisaatioissa tekevien asiantuntijoiden kanssa. Tavoitteena on parantaa asiantuntijoiden osaamista ja yhteistyötä.

TYÖVOIMAN LIIKKUVUUS EUROOPASSA

1. Miten ohjelma on toiminut sisällöllisesti?

Työvoiman liikkuvuus Euroopassa kehittämiskokonaisuutta on kehitelty jo usean vuoden ajan. Kehittelyä tehtiin TE-hallinnon EURES palvelun sekä edellisen ohjelmakauden Matto kokonaisuuteen kuuluneiden työperäisen maahanmuuton hankkeiden kokemuksia hyödyntäen.

Keväällä 2014 valittiin valtakunnallisen hankkeen toteuttajaorganisaatioksi Pohjois-Karjalan ELY keskus (POK ELY). POK ELY laati hankehakemuksen syksyn 2014 aikana perustuen tarkkaan niihin suunnitelmiin, mitkä TEMissä oli tälle kehittämisteemalle asetettu.

Valtakunnallinen hanke on tullut hyväksytyksi viikolla 8 vuonna 2015. Tämän jälkeen on lähdetty tarkentamaan kv-työnvälitysalueittaisia toimintasuunnitelmia hankkeessa. Hanketta toteuttaa käytännössä hallinto itse. Hankkeella kehitetään Eurooppalaisen työnvälityksen palveluja edelleen sekä tarjotaan asiakkaille laajennettuja palveluita. Laajennettujen palveluiden tarvetta on kartoitettu alueilta ja palveluiden tarjoamisesta ollaan lähiaikoina laatimassa kilpailutuksia.

Hiljalleen ollaan ryhtymässä hankkeen sisältämiin viestinnällisiin kehittämistoimiin, sekä muihin valtakunnallisiin kehittämistoimiin. Hankkeessa on aloittanut tämän kevään aikana työskentelyn ensin projektipäällikkö ja kaksi suunnittelijaa. Myöhemmin keväällä aloittaa kv-työnvälitysalueilla sekä TE-aspassa vielä kuusi projektiasiantuntijaa. Yhteistyö TEMin ja POK ELYn välillä on päivittäistä ja tiivistä. Tapaamisia on pidetty useaan otteeseen.

2. Miten ohjelma on toiminut hallinnollisesti?

Hallinnollisesti ohjelma on toiminut odotetusti ja isoilta ongelmilta on säästyttävä. Hämmennystä on herättänyt tällä ohjelmakaudella käyttöön otetut ESR-hankkeisiin osallistuvia henkilöitä koskevien tietojen keräämiseen tarkoitetut lomakkeet ja ohjeistus, joita nuorille suunnatussa toiminnassa voidaan pitää erittäin haasteellisina.

Edelliseen kauteen verrattuna uudenlainen toteutusmalli, jossa kehittämisohjelmien ”tukirakenteet” on viety alueille, on aiheuttanut joitain epäselvyyksiä liittyen toimintatapoihin ja vastuisiin.

3. Mihin aiotaan panostaa vuosina 2015-2016?

Syksyllä 2015 käynnistetään työnantajille tarjottavat laajennetut EURES –palvelut sisältäen lähtömaakoulutusta, työpaikka suomea/ruotsia, monikulttuurisuusvalmennusta ja ammattitaidon testausta. Tavoite on olla osaltaan turvaamassa työvoiman saatavuutta Suomeen. Toisaalta edistämme työntekijöiden työllistymistä muualle Eurooppaan tilanteessa, jossa Suomessa on ylitarjontaa(vrt. ICT/insinöörisectori). Myös nuorille työnhakijoille kehitetään uusia palveluja. Yhteistyötä yksityisen työnvälityksen kanssa edistetään. Rekrytointiosaamista vahvistetaan TE-hallinnossa.

MALLIT REKRYTOIVAN JA IRTISANOVAN YRITYKSEN VÄLILLÄ TOIMENPIDEKOKONAISUUTEEN kuuluva Yhteistyöllä muutosturvaa –hanke käynnistyi vasta vuonna 2015, joten tässä hankkeessa ei ole vielä ensimmäisestä ohjelmakauden vuodesta kokemuksia lainkaan.

TUOTTAVA JA TULOKSELLINEN TYÖELÄMÄ

1. Miten ohjelma on toiminut sisällöllisesti?

Ensimmäinen haku oli auki 1.10. – 1.12.2014. Hausta informoitiin laajasti (ml. rr-internetsivut) ja siitä järjestettiin myös tiedotustilaisuus, jota pystyi seuraamaan videon välityksellä ympäri maata.

Haettujen hankkeiden piti edistää samanaikaisesti tuottavuutta ja työhyvinvointia sekä ottaa huomioon myös työelämän kehittämisstrategian muut ulottuvuudet. Niitä ovat osaava työvoima, luottamus ja yhteistyö, innovointi sekä tulevaisuuden työpaikat. Hankkeiden tuli kehittää luovia uudenlaisia toimintamalleja tai tuottaa erityistä lisäarvoa kilpailukyvyyn edistämiseksi. Lisäksi hankkeiden tuli edistää toimijoiden verkottumista ja/tai erilaisia yhteistyön olemassa oleviin toimenpiteisiin yritysten ja organisaatioiden uudistumisen ja muotoja.

Jätetyistä hakemuksista rahoittajan jatkokäsittelyyn selviytyi 14 kpl. Ohjausryhmä- ja muun konsultoivan käsittelyn jälkeen päädyttiin esittämään rahoitettavaksi 5 hanketta. Käynnistettävät hankkeet esiteltiin ELY-keskuksille 17.3.2015.

Toiminta haluttiin saada käyntiin nopeasti, ja siksi ensimmäinen haku pidettiin tarkoituksenmukaisesti melko laajana ja mahdollistavana (toki ohjelma-asiakirjan sallimissa rajoissa). Selkeästi vastaavalle rahoitukselle on tarvetta, sillä hakemuksia saapui yhteensä 44 kpl. Näin pystyttiin valitsemaan eri sektoreilta erikokoisia hankkeita. Loppupelissä hankkeita ei varmaan onnistuta, eikä voikaan määritellä liian tarkasti, vaan antaa mahdollisuus kokeilla kriteerien, säädösten ja ohjeistusten puitteissa. Vaikka odotuksena oli ehkä 'kovemman uutuusluokan' hanke-ehdotuksia, niin tällä nopealla menettelyllä saatiin kuitenkin riittävän hyviä hankkeita, mutta myös arvokasta kokemusta, jota nyt voidaan hyödyntää toisen rahoitushaun valmistelussa. Oppia on myös jaettu muille valtakunnallisille kokonaisuuksille TEM:n sisäisissä palaverissa.

Toisesta rahoitushausta osana kohtaa 3.

2. Miten ohjelma on toiminut hallinnollisesti?

Hämeen ELY-keskus vastaa hankkeen koordinoinnista eli RR-ELY on niin ikään Häme. Koordinaatiohankkeen hakemus tehtiin yhdessä Hämeen ELY-keskuksen ja TEM:n kanssa. Muita ELY-keskuksia kuultiin hakemuksen valmistelussa elokuussa 2014. Valtakunnallinen koordinaatiohanke sai rahoituksen hyväksytyä elokuussa 2014.

Koordinaatiohankkeelle asetettiin ohjausryhmä syyskuussa 2014. Ohjausryhmässä ovat edustettuina keskeiset ministeriöt, työmarkkinajärjestöt, kunta, ELY-keskus, Tekes ja Työelämä 2020-hanke. Ohjausryhmän puheenjohtajuus TEM:llä. Ohjausryhmää täydennettiin keväällä 2015 Suomen Yrittäjien edustajalla.

RR-alueiden kanssa järjestettiin yhteinen ko. toimenpidekokonaisuuden ajankohtaista tilannetta koskeva yhteinen tilaisuus 5.12.2014. Myös OKM ja STM esittelivät tilaisuudessa relevanttia ESR-valtakunnallista toimintaansa. Kokouksen päätarkoitus on jakaa tietoa työelämän kehittämiseen liittyvästä valtakunnallisesta ja alueellista toiminnasta ja näin edesauttaa niiden yhteensovittamista. Tapaamista pidettiin hyvänä tapana toimia, myös jatkossa. Projektipäällikkö saatiin rekrytoitua vasta maaliskuussa 2015, johtuen muun muassa ELY-keskusten läpikäymistä yt-menettelyistä. Siihen saakka hankkeen hallinnoinnista vastasi Hämeen ELY-keskus virkamiesvoimin yhdessä hanketta ohjaavan ministeriön edustajan kanssa.

Ohjausryhmä on pyritty pitämään riittävän edustuksellisena, mutta samalla toimivan pienenä ja varsinkin sisällöllisesti osaavana. Tähän saakka se tuntuu hyvältä ratkaisulta, vaikka ohjausryhmää on laajennettu yhdellä jäsenellä. Alueiden ja valtakunnallisten väliseen yhteistyöhön panostaminen on ollut hyvä asia, mutta yleisesti ottaen tuntuu, että tällaista yhteensovittamista ei voi tehdä liikaa eli asiaa on hyvä pitää agendalla jatkossakin. ELY-keskusten yt-menettelyt olivat seikka, jonka vaikutuksia ja viiveitä ei ihan riittävästi tullut mietittyä osana koordinaatiohankkeen käynnistämisen riskiarviointia.

3. Mihin aiotaan panostaa vuosina 2015-2016?

Toinen haku avataan ajalle 1.6.–15.9.2015. Ohjausryhmä on linjannut ensimmäisen haun kokemusten jälkeen tarkemmin painotuksia odotetuille hankesuunnitelmille. Haku kohdistetaan mikro- ja pk-yrityksiin, joissa ei kehittämistoimintaa tunneta ja tarvitaan hanketoimintaa avuksi työorganisaatioiden pitkäjänteisen kehittämistoiminnan aktivoimiseen. Haussa tullaan jo hankkeiden suunnitteluvaiheessa edellyttämään olemassa olevan tutkimustiedon hyödyntämistä työelämän kehittämisestä ja tuottavuuden edistämisestä sekä edelleen jalostamaan sitä työpaikkojen kehittämistyön tueksi. Haussa haetaan toteuttajaksi konsortioita, missä on laaja-alaista osaamista yritysten toimintaympäristöstä, tutkimustiedosta ja operatiivisesta kehittämistoiminnasta. Hakuun järjestetään kaksi ideapajaa, missä hakukriteereitä ja painotuksia työstetään potentiaalisten hankehakijoiden kanssa. Koordinaatiohankkeen tavoitteena on tunnistaa ja yhteen sovittaa samankaltaisia hankkeita sekä tehdä rahoittajien kanssa yhteistyötä valtakunnallisen ja aluehakuja kautta rahoitettaviksi menevissä hankkeissa.

Haun jälkeen tavoitteena on panostaa työelämän kehittämistä tekevien verkostojen aktivointiin ja yhteistyöhön. Vuoden 2015 syksyllä aloittaneille hanketoteuttajille järjestetään yhteinen työpaja vertaisoppimisen ja yhteistyön lisäämiseksi. Vuoden 2016 aikana järjestetään seuraava hankehaku, minkä toimenpiteet toteutetaan vuoden 2015 hankehaun kokemusten pohjalta. Operatiivisesta kehittämisestä ja verkostoyhteistyöstä viestitään twitterissä ja hankkeen blogissa työelämän kehittämistoiminnan tunnettuuden lisäämiseksi.

Tiedottaminen/viestintä on seikka, jonka toivoisi toimivan eri tahojen kesken mahdollisimman mutkattomasti ja vaivattomasti. Hanke tekee omaa viestintää, mutta tarvitsee myös apua niin rrr-hallintoviranomaiselta kuin mukana olevilta sidosryhmiltä.

Sosiaali- ja terveysministeriö

1. Miten ohjelma on toiminut sisällöllisesti?

Toimintalinja 3: Työllisyys

Toimenpidekokonaisuus: TYÖ, TYÖKYKY JA INNOVAATIOT

Ensimmäinen haku 2.2.-17.4.2015; hakemusten käsittely kesken, hyviä hakemuksia saatiin runsaasti, osa hakemuksista alueellisia (siirretään alueille), hakijoiden joukossa uusia toimijoita.

Toimintalinja 5: Osallisuus

Toimenpidekokonaisuudet:

HEIKOIMMASSA TYÖMARKKINA-ASEMASSA OLEVIENTEN SOSIAALISEN OSALLISUUDEN TUKEMINEN

NUORTEN HYVINVOINNIN JA AKTIIVISEN OSALLISUUDEN TUKI

SYRJINTÄÄ JA HUONO-OSAISUUTTA KOKEVIEN VÄESTÖRYHMIEN SOSIAALISEN OSALLISUUDEN TUKEMINEN

Ensimmäinen haku 14.7.-1.9.2014; haussa haettiin koordinaatiohankkeita, jotka tukevat kaikkia Osallisuus-teeman alueellisia ja valtakunnallisia hankkeita ja rahoittajia. Valituksi tuli kaksi hanketta.

SOKRA (Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke) Terveysten ja hyvinvoinnin laitos: "Hanke kokoaa, tiivistää ja välittää tietoa". Sokra välittää Osallisuus-teeman hankehakijoille, hankkeille ja rahoittajille kansallisia ja kansainvälisiä sosiaalisen osallisuuden linjauksia. Kartoittaa ja kokoaa tiivistäen saatavilla olevaa ja hankkeissa kehitettyä sosiaalisen osallisuuden ja köyhyyden torjunnan tematiikkaa. Sokra tukee hankkeiden keskinäistä yhteistyötä ja verkottumista. Sokra tekee myös mittari- ja indikaattoriyhteistyötä SOLMU-hankkeen kanssa. Sokra on informoinut keväällä 2015 RR-Elyjä STM:n valtakunnallisista hankehauista.

SOLMU (Sosiaalinen osallisuus ja työ- ja toimintakyvyn muutos -koordinaatiohanke 2014-2017) Työterveyslaitos: Hankkeessa kehitetään ohjelmason arviointia varten kaikkien Osallisuus-teeman hankkeiden käyttöön tulosindikaattori (Kykyviisari), joka kuvaa hankkeiden onnistumista työ- ja toimintakyvyn paranemisen suhteen. Indikaattorin arvo perustuu yhteenvetoon, joka saadaan hankkeissa tehtyjen yksilöllisten työ- ja toimintakyvyn muutosten perusteella.

Toinen haku 21.10.-1.12.2014; Hyviä hakemuksia saatiin runsaasti, osa hakemuksista alueellisia (siirretty alueille), hakijoiden joukossa uusia toimijoita sekä paljon kuntia. Valituksi tuli seitsemän isoa hankekokonaisuutta, joissa kussakin on useita osatoteuttajia. Hankkeissa kehitetään mm. sosiaalista kuntoutusta, osatyökykyisten ja pitkäaikaistyöttömien uusia työllistymismalleja, nuorten sosiaalista osallisuutta, selvitetään saamelaiden hyvinvointipalveluiden saatavuutta ja edelleen kehitetään työkykykoordinaattoritoimintaa.

2. Miten ohjelma on toiminut hallinnollisesti?

Osallisuus-teemassa valtakunnallinen ja alueellinen ESR-yhteistyö on toiminut hyvin toisiaan täydentävällä tavalla

3. Mihin aiotaan panostaa vuosina 2015 – 2016?

Toimintalinja 3: Työllisyys

Toimenpidekokonaisuus: SUKUPUOLTEN TASA-ARVOA TYÖELÄMÄÄN
ensimmäinen haku tulossa syksyllä 2015

Toimintalinja 5: Osallisuus

Kolmas haku tulossa syksyllä 2015, haussa tullaan painottamaan erityisesti syrjintää ja huono osaisuutta kokevia väestöryhmiä.